

بررسی شکل‌گیری توسعه پایدار اجتماعی در ایران با تأکید بر نظرات کاربران توئیتر

آرزو مفتاح‌پور^۱، دکتر هما درودی^۲، دکتر علیرضا قبادی^۳، دکتر غلامرضا معمارزاده طهران^۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۷/۷

تاریخ وصول: ۱۴۰۲/۱۲/۳

چکیده:

در سال‌های اخیر رسانه‌های اجتماعی بستر مناسبی را جهت ارائه نظرات فراهم کرده است. توئیتر یکی از این رسانه‌های اجتماعی است که بسیاری از متفکران، سیاست‌مداران، دولت‌مردان در کنار شهروندان عادی در آن فعال بوده و بدین سبب یک محیط تعاملی، ارزان و در دسترس شکل گرفته است. هدف این پژوهش، مطالعه نظرات کاربران توئیتر، شناسایی مقوله‌های مؤثر و تعیین مفاهیم مهم شکل گرفته حول توسعه پایدار اجتماعی است. روش‌شناسی این پژوهش بر اساس فلسفه تفسیرگراییانه و نظریه کنش متقابل نمادین شکل گرفته است. برای گردآوری اطلاعات به موضوعات اجتماعی که در سند «اهداف توسعه پایدار» تدوین شده، استناد شده است. گردآوری اطلاعات بر مبنای هشتگ‌های مرتبط اجتماعی که جستجو را در توئیتر ممکن می‌کردند، انجام شده است. توئیتهای گردآوری شده به روش قوم‌نگاری و با استفاده از کدگذاری نظری که شامل مراحل کدگذاری باز، محوری و گزینشی می‌باشد، تحلیل شده است. در این روش ابتدا مفاهیم یا کدها به اطلاعات تجربی ضمیمه می‌شود. سپس، مرحله مقوله‌بندی انجام می‌شود و مفاهیم در قالب مفاهیم عام خلاصه شده و روابط میان مفاهیم و مفاهیم عمومی یا مقولات و مفاهیم مافوق آشکار می‌شود. نتایج نشان می‌دهد که ابعاد اجتماعی، ابعاد سیاسی و اقتصادی بر توسعه پایدار اجتماعی تأثیرگذار است. ابعاد اجتماعی به‌عنوان یک عامل تقویت و یا تضعیف‌کننده توسعه پایدار عمل کند. در صورت فراهم نبودن زمینه‌های اجتماعی، تحقق اهداف توسعه پایدار با مشکل مواجه خواهد شد. ابعاد سیاسی در تحقق توسعه پایدار اجتماعی، ضعف و مشکلات متعددی ایجاد می‌کند. با توجه به درک منفی کاربران در خصوص نحوه سیاست‌گذاری، نمی‌توان انتظار واکنش و عملکرد مثبت شهروندان در خصوص سیاست‌های توسعه پایدار را داشت. بر اساس نظرات کاربران، تأثیر ابعاد اقتصادی بر توسعه پایدار اجتماعی، مشخص شد. تعاریف مشترک، حول ابعاد اقتصادی در رابطه با مواردی چون تورم، کاهش ارزش سرمایه، رانت و نرخ ارز و تسهیلات بانکی شکل گرفته است.

مفاهیم کلیدی: توسعه پایدار اجتماعی، رسانه‌های اجتماعی، کنش متقابل نمادین

^۱ دانشجوی دکتری، گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران. arezoomeftahpour@gmail.com

^۲ دانشیار گروه مدیریت، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران (نویسنده مسئول) homa_doroudi@yahoo.com

^۳ استادیار گروه جامعه‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران ghobadidr@gmail.com

^۴ دانشیار گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران gmemar@gmail.com

مقدمه و بیان مسأله

توسعه^۱ به‌عنوان یک مفهوم، با معانی، تفاسیر و نظریه‌های گوناگونی از سوی محققان مختلف توصیف شده است. علاوه بر آن، اصطلاح «توسعه» برای افراد مختلف، معانی مختلفی دارد و در زمینه‌های گوناگون قابل توضیح است. *Peet (1999)* معتقد است که توسعه به‌عنوان یک فرایند تکاملی تعریف می‌شود که در آن ظرفیت انسان از نظر شروع ساختارهای جدید، مقابله با مشکلات، سازگاری با تغییرات مستمر و تلاش هدفمند و خلاقانه برای دستیابی به اهداف جدید افزایش می‌یابد (*Mensah, 2019*). از نظر *Reye (2001)* توسعه به‌عنوان یک وضعیت اجتماعی قابل درک است که در آن نیازهای جمعیت با استفاده منطقی و پایدار از منابع و سیستم‌های طبیعی ارضا می‌شود. *Seers (1972)* معتقد بود که توسعه به معنای شرایط تحقق شخصیت انسان است. بر این اساس باید سه معیار کاهش فقر، کاهش بیکاری، کاهش نابرابری را مورد توجه قرار داد (*Reem, 2018*).

یکی از دیدگاه‌هایی که در رابطه با توسعه و از سال ۱۹۸۷ و در پی انتشار گزارش کمیسیون جهانی محیط زیست و توسعه^۲ با عنوان «آینده مشترک ما^۳»، پیوسته مورد توجه بوده، توسعه پایدار^۴ است. به معنای واقعی کلمه، توسعه پایدار در ساده‌ترین حالت به معنای توسعه‌ای است که می‌تواند به‌طور نامحدود یا برای دوره زمانی معین ادامه یابد.

(Stoddart & et. al, 2011; Dernbach, 2003) و همچنین *Cerin (2006)* و همچنین *Abubakar (2017)* استدلال می‌کنند که توسعه پایدار یک مفهوم اصلی در سیاست و برنامه توسعه جهانی است. توسعه پایدار مکانیسمی را فراهم می‌کند که از طریق آن جامعه می‌تواند با محیط تعامل داشته باشد، در حالیکه خطر آسیب رساندن به منبع برای آینده را ندارد؛ بنابراین، این مفهوم، یک پارادایم توسعه و همچنین مفهومی است که خواستار بهبود استانداردهای زندگی بدون به خطر انداختن اکوسیستم‌های زمین یا ایجاد چالش‌های زیست‌محیطی است که می‌تواند منجر به مشکلات آب و هوایی و انقراض گونه‌ها شود (*Raftis* & *Benaim, 2008; Browning & Rigolon, 2019*). با در نظر گرفتن این زوایا، هدف توسعه پایدار دستیابی به پیشرفت اجتماعی، تعادل زیست‌محیطی و رشد اقتصادی است (*Zhai & Chang, 2019*).

¹ development

² world commission on environment and development

³ our common future

⁴ sustainable development

از میان ابعاد سه‌گانه‌ای که در راهبرد توسعه پایدار مطرح شد، توسعه پایدار اجتماعی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. طرفداران توسعه پایدار، مؤلفه اجتماعی توسعه را به‌عنوان بخشی اساسی از پارادایم جدید می‌شناسند. نیازهای اساسی و برابری در توسعه، کانون توجه مجموعه گزارش‌های توسعه انسانی برنامه توسعه سازمان ملل متحد بوده و در اواخر دهه ۱۹۷۰ پایداری اجتماعی جنبه نمادین به خود گرفته و به رسمیت شناخته شده است (Haji *Rasouli & Kumarasuriyar, 2016*). با این حال، پایداری اجتماعی در ملاحظات دانشمندان و سیاست‌گذاران نسبت به پایداری اقتصادی و اکولوژیکی کمتر مورد توجه قرار گرفته است (Koglin, 2009).

پایداری اجتماعی توسعه‌ای است که با تکامل هماهنگ با جامعه مدنی سازگار است و محیطی مساعد برای هم‌زیستی سازگار با گروه‌های مختلف فرهنگی و اجتماعی ایجاد می‌کند، در حالی‌که در عین حال انسجام اجتماعی را بهبود می‌بخشد و در کیفیت زندگی همه اقشار جامعه نقش دارد (Davidson, 2010). پایداری اجتماعی مفاهیم برابری، توانمندسازی، دسترسی، مشارکت، هویت فرهنگی و ثبات نهادی را در برمی‌گیرد (Daly, 1992). این مفهوم حاکی از آن است که مردم اهمیت دارند؛ زیرا توسعه به افراد مربوط می‌شود (Raftis & Benaim, 2008).

از آنجایی که مردم به‌عنوان بازیگران اصلی اجتماعی، نقش ایفا می‌کنند. درک و بررسی نظرات آنها حول موضوعات مختلف از جمله توسعه و توسعه پایدار، حائز اهمیت است؛ ولی دستیابی و جمع‌آوری نظرات افراد دشوار و هزینه‌بر است. اما، در حال حاضر با توجه به پیشرفت علم و ظهور فناوری‌های جدیدی مانند رسانه‌های اجتماعی، دسترسی به نظرات و آرا افراد در طیف وسیعی ممکن است (Ghermandi & et. al, 2023). این رسانه‌ها بیشترین شباهت را به جامعه انسانی داشته و به فرد امکان برقراری ارتباط با شمار فراوانی از افراد دیگر، فارغ از محدودیت‌های زمانی، مکانی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی را می‌دهند (Kraut & et. al, 2002).

مهم‌ترین پیامد رسانه‌های اجتماعی، ظهور جهان مجازی در کنار جهان فیزیکی و باز تعریف توسعه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است. می‌توان گفت دیدگاه جدیدی از جهان در این رسانه‌ها به واسطه روابط و کنش و واکنش‌های کاربران، در حال شکل‌گیری است و با توجه به وسعت این ارتباطات، آنچه در رسانه‌های اجتماعی مشاهده می‌گردد، قابلیت تعمیم به جهان واقعی را دارد (Breckheime & et. al, 2020). رسانه‌های اجتماعی به‌عنوان جدیدترین ابزار ارتباطی، قابلیت تأثیرگذاری بر راهبرد توسعه پایدار را دارند.

تأثیر ارتباطات بر توسعه، قبلاً توسط پژوهشگران مختلف اثبات شده است. رسانه‌های اجتماعی با توجه به خصوصیاتشان امکان دریافت و ارسال پیام را برای افراد فراهم می‌کند و از یک ابزار ارتباطی یک‌سویه به یک ابزار دوسویه و تعاملی تبدیل شده و این همان قابلیت‌ی است که *Paulo Freire* از آن با عنوان «فراگرد ارتباطی مشارکتی» نام برده است. وی همچنین معتقد است که در ارتباطات توسعه، ارتباط باید دوسویه و افقی و یا به عبارت دیگر «مشارکتی» باشد. باید توجه داشت که در توسعه پایدار یکی از ارکان مهم، مشارکت افراد در پیشبرد اهداف توسعه پایدار است و این مهم با اطلاع‌رسانی و ایجاد ارتباط و به تبع آن دریافت بازخورد از افراد تحت تأثیر ممکن می‌گردد.

ایران یکی از کشورهای پیشرو در تدوین و اجرای برنامه‌های توسعه در میان کشورهای در حال توسعه است. تدوین این برنامه‌ها، پیش از انقلاب و از سال ۱۳۲۸ با عنوان «برنامه‌های عمرانی» آغاز شده است. شش برنامه عمرانی، در دوران پیش از انقلاب تدوین گردیده است. پس از انقلاب این برنامه‌های در قالب «قانون برنامه توسعه جمهوری اسلامی ایران» تدوین شده است. تاکنون، در ایران هفت قانون برنامه توسعه تدوین شده و در حال حاضر قانون برنامه هفتم توسعه، تصویب و در حال اجرا است. این برنامه‌های توسعه‌ای در پی ایجاد توسعه در ابعاد مختلف زندگی ایرانیان هستند و با بررسی این برنامه‌ها، مشخص می‌شود که توسعه پایدار اجتماعی، از منظر برنامه‌ریزان و قانون‌گذاران، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. جغتایی، موسوی و زاهدی (۱۳۹۵)، با تحلیل پنج قانون برنامه توسعه، نشان دادند که در تمامی برنامه‌ها، توجه ویژه‌ای به مؤلفه‌های توسعه پایدار اجتماعی مانند آموزش، حمایت و تأمین اجتماعی، بهره‌برداری بهینه از منابع، علم‌گستری، توسعه فناوری و تعدیل شکاف مناطق محروم شده است. البته مؤلفه‌های توسعه پایدار اجتماعی دیگر نظیر عدالت جنسیتی، همبستگی و انسجام ملی، سالمندان، سلامت و ثبات خانواده مورد توجه نبوده و یا اشاراتی مبهم و کلی ذکر شده است.

با این وجود، می‌توان گفت، که از منظر سیاست‌گزاران و برنامه‌ریزان، توسعه پایدار اجتماعی اهمیت ویژه‌ای دارد ولی اینکه از منظر شهروندان بعنوان ذی‌نفعان اجرای این سیاست‌ها، توسعه پایدار اجتماعی، چگونه فهم می‌شود، نیز حائز اهمیت است. از این‌رو این پژوهش در تلاش است تا نظرات کاربران توییت‌ر در مورد توسعه پایدار اجتماعی را که قطعاً مهم‌ترین بعد توسعه پایدار است، مطالعه کرده و مفاهیم مهم مطرح شده در این زمینه در میان مردم را فهم نماید.

پیشینه پژوهش

اولین پژوهش‌ها در رابطه رسانه و توسعه در دهه ۱۹۶۰ آغاز شدند. در آن زمان توسعه با رشد اقتصادی معادل فرض می‌شد و وسائل ارتباط‌جمعی به‌عنوان ابزاری برای تبلیغات کالا و افزایش تقاضای مصرف، جهت بالا بردن تولید ناخالص ملی بکار می‌رفتند^۱. در سال‌های بعد از وسائل ارتباط‌جمعی به‌عنوان ابزاری جهت ارتقای سطح مردم‌سالاری و بهبود شاخص‌های توسعه بهره گرفته شده است.

نتایج بررسی پژوهش‌های قبلی نشان داد که محققان و اندیشمندان به رسانه‌های اجتماعی علاقه نشان داده و موضوعات مرتبط با توسعه پایدار اجتماعی، سیاسی، فرهنگی را مورد بررسی قرار داده‌اند. *(Kohler & et. al. (2022)*, *Starcic & et. al (2018)* و *Lorraine & Gayle (2018)* اهمیت رسانه‌های اجتماعی در آموزش غیر رسمی توسعه پایدار را مورد بررسی قرار دادند. *(Lee & Kim (2021)*، از یک روش کمی و نظرسنجی برای بررسی احساسات و نظرات مردم که در رسانه‌های اجتماعی مطرح شده بودند، در خصوص اهداف توسعه پایدار بهره گرفته‌اند. *(Shen, Loung & Pham (2021)*، نیز محتوای توییت‌ها را برای بررسی نگرانی‌های کاربران رسانه‌های اجتماعی در مورد اهداف توسعه پایدار بررسی کرد.

(De Luca & et. al. (2022) و *Klingenberg & et. al. (2022)*، به بررسی توییت‌های منتشر شده شرکت‌ها (تجاری) در رابطه با توسعه پایدار و نظرات کاربران پرداخته‌اند، در این پژوهش‌ها برخی از ابعاد مانند برنامه‌های کم کربن، اقدامات آب و هوایی، کاهش نابرابری‌ها، زندگی زیر آب، زندگی در خشکی و برابری جنسیتی بررسی شده‌اند. *(Grover & et. al. (2021)* به بررسی توییت‌های رهبران سیاسی در رابطه با توسعه پایدار پرداخته‌اند و رویکرد آنها بررسی نظرات و توجهات رهبران سیاسی به توسعه پایدار است. *(Amal & et. al. (2021)*، نیز در رابطه با شهرهای پایدار که یکی از اهداف توسعه پایدار است به بررسی توییت‌های منتشر شده پرداخته‌اند.

^۱ والٹ روستو یک اقتصاددان آمریکایی بود که در دهه ۱۹۶۰ به دولت کندی ملحق شد و یک نظریه همگانی (فراگیری) را در مورد توسعه تدوین کرد. او تولید ناخالص ملی را به‌عنوان معیاری برای سنجش رشد و توسعه کشورها مطرح و ادعا کرد که اگر ملل جهان سوم، خواسته‌های خود را برای کالاهای مصرفی افزایش دهند و به‌طور کلی برای کسب درآمد بیشتر برانگیخته شوند، به توسعه دست خواهند یافت. در این میان، وسایل ارتباط‌جمعی، به‌ویژه تبلیغات، می‌توانند در بالا بردن تقاضاهای مصرف، مؤثر باشند.

محمودی و همکاران (۱۴۰۲)، به تحلیل و تبیین جامعه‌شناختی ساختار و کارکرد توسعه اقتصادی - اجتماعی و توسعه پایدار در ایران از سال ۱۳۵۷ تا ۱۴۰۰ پرداختند. آنها دریافتند که ناپایداری توسعه در ایران، به دلیل شرایط داخلی، شرایط خارجی و نظام جهانی است. بودجه‌بندی و بودجه‌ریزی نفتی، توسعه ایران را دچار تقلیل‌گرایی از نوع نفت‌گرایی کرده و در سال‌های اخیر نفت‌گرایی به سمت تقلیل‌گرایی جناحی - سیاسی تغییر یافته است. نهایتاً تمامی این مواد در بحرانی شدن و بروز مشکلات و آسیب‌های اجتماعی از قبیل فقر، اعتیاد، فحشا، خودکشی، بی‌هنجاری مدگرایانه، تورم، مدرک‌گرایی، لمپن‌گرایی، استفاده بی‌رویه از منابع طبیعی و تخریب محیط زیست شده است.

جرجانی، مظفری و فرهنگی (۱۴۰۰)، به بررسی تأثیر شایعات اقتصادی در شبکه‌های اجتماعی تلگرام پرداختند. آنها نشان دادند که شایعات اقتصادی بر توسعه ملی در دو بعد شایعات مواقع بحرانی و شایعات خرابکارانه تأثیر منفی دارد و شایعات خیرخواهانه نیز تأثیری بر توسعه ملی ندارد؛ همچنین سه راهکار آموزشی، ژورنالیستی و کلان نیز بر بهبود توسعه ملی تأثیرگذارند. مسئله آموزش امر مهمی در زمینه فرهنگ‌سازی است؛ به‌ویژه در بدو ورود فناوری‌های نوین که اساس رفتار و نگرش افراد را به آن شکل می‌دهد.

ظفر عبدالله‌زاده، رسولی و شیرینی (۱۳۹۹)، در پژوهشی با عنوان رسانه‌های اجتماعی و چالش‌های هویت‌های قومی در ایران تلاش نمودند، نشان دهند که رسانه‌های اجتماعی به‌عنوان ابزارهای ارتباطی در رابطه با هویت قومی ایران، در انطباق با کدام یک از رویکردهای جهانی‌شدن و مخالف جهانی‌شدن، مؤثر بوده‌اند. نتایج نشان داد که عملکرد رسانه‌های اجتماعی وضعیتی دوگانه ایجاد کرده است: از یک‌سو به حفظ هویت اقوام ایرانی انجامیده و از سوی دیگر سبب‌ساز تأثیرپذیری آنها از فرهنگ جهانی شده است. رسانه‌های اجتماعی هم‌زیستی فرهنگی اقوام با دیگری جهانی و ملیت را تقویت می‌کند. در مورد اقوام جدایی‌طلب، رسانه‌های اجتماعی در ایجاد چالش‌های قومی نقش چندانی ایفا نمی‌کند و این موضوع متأثر از سایر عوامل اجتماعی و سیاسی است. در نهایت، انگیزه اقوام ایرانی برای مقاومت در برابر ملیت و فرهنگی جهان محدود است؛ هر چند رسانه‌های اجتماعی این قابلیت را به آنها می‌دهد.

مظفری (۱۳۹۴)، به بررسی نقش رسانه‌های جمعی در توسعه پایدار با رویکرد توانمندسازی زنان پرداخت. وی نشان داد که رسانه‌ها، به‌عنوان عنصر جدایی‌ناپذیر عرصه زندگی و توسعه؛ نقش زیادی در ایجاد این نابرابری، کلیشه‌سازی‌های جنسیتی، القای عدم

اعتماد به نفس، سطحی‌گرایی و سطحی‌اندیشی، عادی جلوه دادن قالب‌ها و کلیشه‌های جنسی مردانه و ... در جامعه دارند.

مطالعه پژوهش‌های قبلی نشان داد که بطور خاص، پژوهشی در رابطه با بررسی شکل‌گیری توسعه پایدار اجتماعی از منظر شهروندان انجام نشده و پژوهش‌های قبلی توسعه پایدار اجتماعی را از منظرهای مختلف چون قانون برنامه توسعه، میزان موفقیت برنامه‌های توسعه در ایران و یا تأثیر اجرای این برنامه‌ها در یک جامعه خاص بررسی کرده است. این پژوهش در تلاش است تا نظرات شهروندان ایرانی را به‌عنوان ذی‌نفعان اجرای برنامه‌های توسعه پایدار مورد بررسی قرار دهد، از این‌رو، نوآورانه است.

از طرف دیگر، اغلب پژوهش‌های انجام شده در این رابطه، از یک رویکرد کمی برای پیشبرد تحقیق بهره برده‌اند. اما، این پژوهش با بهره‌گیری از فلسفه تفسیرگرایی و استراتژی مردم‌نگارانه در تلاش است تا الزامات و قابلیت‌های رسانه‌های اجتماعی برای توسعه پایدار را مطالعه نماید و بدین سبب از رویکرد کیفی، جهت دستیابی به اهداف پژوهش استفاده کرده که از این نظر نیز نوآورانه است.

همچنین اغلب پژوهش‌های انجام شده در این حوزه بر مطالعه روندهای جاری در رسانه‌های اجتماعی پرداخته‌اند؛ ولی پژوهش حاضر در تلاش است تا به کشف مقدماتی که برای استفاده از رسانه‌های اجتماعی در توسعه پایدار اجتماعی ضروری است، اقدام کند و پس توانایی‌ها و قابلیت‌های این ابزارهای ارتباط جمعی برای توسعه پایدار را تعیین نماید که از این لحاظ نیز این پژوهش با تحقیقات قبلی متفاوت است و ابعاد بدیعی را در بر دارد.

علاوه بر این، در پژوهش حاضر تلاش شده تا با تکیه به رویکرد تفسیرگرایی، کنش اجتماعی شکل رفته در رسانه‌های اجتماعی در خصوص توسعه پایدار اجتماعی مورد بررسی قرار گیرد و به سؤالات زیر پاسخ داده شود که از این منظر نیز نوآورانه و جدید است:

— کدام مقولات در رابطه با هر یک از اهداف توسعه پایدار در میان کاربران رسانه اجتماعی توئیتر مطرح است؟

— مقولات مرتبط با اهداف توسعه پایدار، چگونه با هم مرتبط می‌شوند؟

— چه مفاهیمی در ارتباط با توسعه پایدار در توئیتر شکل می‌گیرد؟

چارچوب مفهومی پژوهش

چارچوب مفهومی این پژوهش بر مبنای فلسفه تفسیرگرایی^۱ شکل گرفته است. این فلسفه بر پارادایم تفسیری و رویکردی ذهنی‌گرا استوار است. یعنی فرض می‌شود واقعیت عینی نیست و ذهنی بوده و به صورت اجتماعی ساخته می‌شود. تجزیه و تحلیل شامل ایجاد تفاسیر پس از بررسی دقیق است (Blumer, 1969). تفسیر به معنای نسبت دادن معنا به اطلاعات خام در قالب مفاهیم است. تفسیر بیانگر این است که یک مفهوم همان درک محقق از معنای ضمنی در کلمات و رفتار شرکت‌کنندگان در پژوهش است. (Denzin, 1998) می‌گوید: «تفسیر فرایندی سازنده است که معانی متعدد یک رویداد، شیء، تجربه یا آزمون را بیان می‌کند. تفسیر، دگرگونی (تغییر شکل) است و مانند این است که از طریق پرتاب نور در تجربه، موضوعات را روشن نماید. معانی را که می‌توان از یک متن، یک شیء یا تکه‌ای از تجربه غربال کرد، آشکار کرده و اصلاح می‌کند؛ بنابراین، معنا در متن وجود ندارد و تفسیر بر تجربه یا بازنمایی آن مقدم نیست. معنا، تفسیر و بازنمایی عمیقاً در یکدیگر آمیخته‌اند» (Denzin, 1998). هنگامی که تحلیل‌گران اطلاعات را تفسیر می‌کنند، مانند یک مترجم، سخنان و اعمال افراد دیگر را در قالب مفاهیم بیان می‌کنند. آنها صدای افراد دیگر را شنیده و میان شرکت‌کنندگان در پژوهش و مخاطبانی که در پی دانستن نتایج پژوهش هستند، نقش ایفا می‌کنند (Corbin & Strauss, 2015:85).

ذیل فلسفه تفسیرگرایی، می‌توان استراتژی‌های متفاوتی را برای پیشبرد پژوهش، انتخاب کرد که در اینجا از استراتژی مردم‌نگارانه بهره گرفته شد. سؤال موردنظر این دیدگاه آن است که انسان‌ها چگونه در طی و از طریق فرایندهای گوناگون تعاملشان واقعیت اجتماعی را می‌سازند. مشغله اصلی این رویکرد مطالعه روش‌هایی است که اعضاء برای ساختن واقعیت در زندگی روزمره بکار می‌گیرند (Filik, 2006). مشخصه‌های عمومی برنامه پژوهش روش‌شناسی قوم‌نگاری عبارت است از توجه به فعالیت‌های روزمره، نحوه اجرا و رویکرد موضعی به بستر و زمینه‌ای که فعالیت‌ها در دامن آن انجام می‌پذیرد. فرض‌های کلیدی این روش در سه مفهوم ابتدایی خلاصه شده است:

- کنش متقابل ساختاری سازمان‌یافته دارد؛
- هر گونه مشارکتی در کنش متقابل ضمن آنکه توسط زمینه شکل گرفته است آنها تجدید نظر می‌کند؛

^۱ Interpretivism

- این دو ویژگی ذاتی جزئیات کنش متقابل هستند و نمی‌توان هیچ نظمی را در کنش متقابل پیش‌بینی به منزله امری مغشوش، تصادفی یا بی‌ربط کنار گذاشت (Heritage, 1985).

در این پژوهش ذیل استراتژی مردم‌نگارانه، از نظریه کنش متقابل نمادین بهره گرفته شد. تمرکز نظریه کنش متقابل نمادین روی زندگی روزمره است. همان‌گونه که از نامش برمی‌آید، تمرکز مشخص نظریه روی کنش متقابل (و نیز کنش و مردم به‌عنوان عامل‌ها) و نمادهایی (و معنی آنها) است که در آن نهفته‌اند. نظریه کنش متقابل نمادین، به فرد فعال و خالق اهمیت می‌دهد. در نظریه کنش متقابل نمادین فرض بر این است که انسان‌ها در فراگرد کنش متقابل اجتماعی به گونه‌ای نمادین معناهایی را به دیگران انتقال می‌دهند و دیگران این نمادهای معنی‌دار را تفسیر می‌کنند و بر پایه تفسیرشان از این نمادها واکنش نشان می‌دهند؛ بنابراین، تفسیرهای ذهنی ما از جهان تا حد زیادی تعیین‌کننده رفتار ماست. محور اندیشه مکتب کنش متقابل نمادین شیوه مشاهده و فهم درونی کنشگران فرهنگ است تا از نقطه‌نظر دارندگان آن فرهنگ، آفرینش و آشکار شدن فرهنگ را درک کنند. پس، این پژوهش بر مبنای نظریه کنش متقابل نمادین، به دنبال کشف کنش‌ها، نمادها، تعاملات و واکنش‌هایی است که در رابطه با توسعه پایدار در رسانه‌های اجتماعی شکل گرفته است.

روش‌شناسی پژوهش

در این پژوهش از فلسفه تفسیرگرایی^۱ بهره گرفته شده است. این فلسفه بر پارادایم تفسیری و رویکردی ذهنی‌گرا استوار است. یعنی فرض می‌شود واقعیت عینی نیست و ذهنی بوده و به‌صورت اجتماعی ساخته می‌شود. تجزیه و تحلیل شامل ایجاد تفاسیر پس از بررسی دقیق است (Blumer, 1969). در مکتب تفسیرگرایی، تلاش می‌گردد تا جهان اجتماعی از نظر کنشگرانی که مستقیماً در فرایند اجتماعی درگیر هستند، شناخته شود. بدین منظور به نظریه کنش متقابل نمادین^۲ استناد شده است. تمرکز کنش متقابل نمادین روی زندگی روزمره است. همان‌گونه که از نامش برمی‌آید، تمرکز مشخص نظریه روی کنش متقابل (و نیز کنش و مردم به‌عنوان عامل‌ها) و نمادهایی (و معنی آنها) است که در آن نهفته‌اند. این پژوهش از رویکرد استقرایی تبعیت می‌کند. در رویکرد استقرایی ذهن از جزء به کل می‌رسد. در این پژوهش، نظرات کاربران توئیتر در رابطه با زندگی زنانه گردآوری و تلاش

¹ interpretivism

² symbolic interactionism

گردید تا مفاهیم مستتر در آنها کشف و ارتباط بین این مفاهیم مشخص و معلوم گردد و نهایتاً از کنار هم قرار دادن این مفاهیم، مفاهیم کلی استخراج و تفسیر گردد.

در این پژوهش از استراتژی مردم‌نگارانه بهره گرفته شد. سؤال موردنظر این دیدگاه آن است که انسان‌ها چگونه در طی و از طریق فرایندهای گوناگون تعاملشان واقعیت اجتماعی را می‌سازند. مشغله اصلی این رویکرد مطالعه روش‌هایی است که اعضاء برای ساختن واقعیت در زندگی روزمره بکار می‌گیرند (Filik, 2006). مشخصه‌های عمومی برنامه پژوهش روش‌شناسی قوم‌نگاری عبارت است از توجه به فعالیت‌های روزمره، نحوه اجرا و رویکرد موضعی به بستر و زمینه‌ای که فعالیت‌ها در دامن آن انجام می‌پذیرد (Heritage, 1985). روش‌شناسی این پژوهش، روش کیفی است. در این پژوهش از فرایندی که در آن تفسیر و گردآوری اطلاعات در هم تنیده می‌شود، استفاده شده است.

در این پژوهش از سه روش کدگذاری باز، محوری و گزینشی بهره گرفته شده است (Corbin & Strauss, 2015:120). در روش کدگذاری باز مراحل اطلاعات از هم مجزا یا تقطیع شده، عبارت‌ها (کلمات منفرد یا مجموعه‌ای کوچک از چند کلمه) بر اساس واحدهای معنایی دسته‌بندی شده، مفاهیم (کدها) به واحدهای معنایی ضمیمه شده و نهایتاً کدهای اولیه، دسته‌بندی شده و مقوله‌ها تعریف می‌شوند. پس از مرحله کدگذاری باز، جهت تفکیک و پالایش مقوله‌های به‌دست آمده از کدگذاری محوری استفاده می‌گردد. کدگذاری محوری فرایند مرتبط کردن مقوله‌های فرعی به مقوله‌های اصلی‌تر است. در این مرحله آن دسته از مقوله‌ها که با پرسش‌های تحقیق ارتباط بیشتری داشتند، انتخاب می‌شوند. در مرحله کدگذاری محوری تلاش می‌شود تا روابط بین مقوله‌ها نیز مشخص گردد. پس از مرحله کدگذاری محوری از کدگذاری گزینشی جهت شکل‌گیری و پیوند هر دسته‌بندی با سایر گروه‌ها استفاده گردیده است (جدول ۲).

جامعه آماری این پژوهش، رسانه‌های اجتماعی توئیتر بوده است. توئیتر به دلیل اینکه اغلب سیاست‌مداران، خبرنگاران و متخصصان در آن فعال هستند، انتخاب شده و جهت جمع‌آوری اطلاعات از روش تمام‌شماری استفاده شده است. جهت امکان‌پذیر شدن جستجو و یافتن مطالب مرتبط، سند «اهداف توسعه پایدار» به‌عنوان مبنا در نظر گرفته شده و موارد مرتبط با توسعه پایدار اجتماعی که در این سند ذکر شده بودند، در قالب هشتگ تعریف و بر اساس آنها جستجو و گردآوری توئیتهای انجام شده است (جدول ۱). با توجه به اینکه سند اهداف توسعه پایدار در سال ۲۰۱۵ تدوین گردیده، جمع‌آوری اطلاعات در دوره زمانی بین سپتامبر سال ۲۰۱۵ تا دسامبر سال ۲۰۲۲ میلادی (مهر ماه سال ۱۳۹۴ تا دی ماه سال

۱۴۰۱ هجری شمسی) و از میان توییت‌هایی که به زبان فارسی منتشر شده بودند، انجام شده است. در جدول ۱، مفاهیم مرتبط با توسعه پایدار اجتماعی که در سند «اهداف توسعه پایدار» به آن اشاره شده و هشتگ‌هایی که بر آن اساس تعریف و جستجو در میان توییت‌ها انجام شده و همچنین تعداد توییت‌های گردآوری شده آورده شده است. در جدول ۲ نتایج تجزیه و تحلیل داده و کدگذاری سه مرحله‌ای و استخراج مفاهیم و مقولات نشان داده شده است.

جدول ۱: اهداف مرتبط با توسعه اجتماعی پایدار و هشتگ‌های مرتبط

Table 1: The Goals Related to Social Sustainable Development & their Related Hashtags

تعداد توییت‌ها	کلید واژه‌ها جهت جستجو	موضوع	اهداف
<i>Number of Tweets</i>	<i>Keywords to Search</i>	<i>Topic</i>	<i>Objectives</i>
۱۹	# مبارزه_با_فقر	پایان دادن به فقر در همه اشکال آن (و) در همه‌جا	۱
۴۳	# فقر		
۴۱	# رفاه	تضمین دارا بودن زندگی توأم با سلامتی و ترویج رفاه برای همه و در همه سنین	۳
۱۹	# سلامتی		
۸	# آموزش_فراگیر	تضمین آموزش فراگیر و کیفی منصفانه و ترویج فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر برای همه	۴
۵	# یادگیری_مادام‌العمر		
۱۴	# آموزش		
۵۹	# یادگیری		
۱۱	# تساوی_جنسیتی	دستیابی به تساوی جنسیتی و توانمندسازی همه زنان و دختران	۵
۳۰	# توانمندسازی_زنان		
ندارد	# نابرابری_میان_کشورها	کاهش نابرابری در درون و در میان کشورها	۱۰
ندارد	# نابرابری_درون_کشورها		
ندارد	# ترویج_توسعه_پایدار	ترویج جوامع صلح‌آمیز و فراگیر برای توسعه پایدار، برقراری امکان دسترسی به عدالت برای همه و ایجاد مؤسسه‌های مؤثر، پاسخگو و فراگیر در همه سطوح	۱۶
۴	# همکاری_جهانی	تقویت ابزار اجرا و احیای همکاری‌های جهانی برای (تحقق) توسعه پایدار	۱۷
ندارد	# تقویت_توسعه_پایدار		
۲۵۳		تعداد کل توییت‌ها	

(منبع: نگارنده)

جدول ۲: تعداد مفاهیم و مقولات استخراج شده به تفکیک هشتک‌ها

Table 2: The Number of Extracted Concepts and Categories Separately by Hashtags

تعداد مقولات ثانویه	تعداد مقولات اولیه	تعداد کدهای اولیه	تعداد مفاهیم اولیه استخراج شده	هشتک
<i>Number of Secondary Categories</i>	<i>Number of Primary Categories</i>	<i>Number of Primary Codes</i>	<i>Number of Primary Concepts Extracted</i>	<i>Hashtag</i>
۸	۳۴	۱۱۵	۲۲۷	# مبارزه_با_فقر
				# فقر
۸	۳۴	۱۷۹	۲۱۱	# رفاه
۶	۲۰	۴۰	۵۸	# سلامتی
۷	۵۱	۱۳۴	۱۹۳	# آموزش_فراگیر
				# آموزش
۸	۳۰	۴۲	۶۱	# تساوی_جنسیتی
۱۰	۵۰	۱۵۸	۱۴۱	# توانمندسازی_زنان
۲	۸	۲۲	۲۸	# تقویت_توسعه_پایدار
۴۹	۲۲۷	۶۹۰	۹۱۹	کل

در این پژوهش برای سنجش پایداری از روش مطرح شده توسط *Kirk & Miller (1986)*، استفاده شده است. بدین منظور، بر ثبت و مستند سازی دقیق داده‌ها تأکید شده و از برگه مستندسازی یکسانی و علایم قراردادی استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

در رابطه با هدف ۱۰، با عنوان کاهش نابرابری‌ها درون و در میان کشورها و هدف ۱۶ با عنوان ترویج جوامع صلح‌آمیز و فراگیر برای توسعه پایدار، توییتی یافت نشد و از روند تجزیه و تحلیل کنار گذاشته شد ولی در رابطه با سایر اهداف همان‌طور که شرح داده شد، اطلاعات جمع‌آوری و با روش کدگذاری سه مرحله‌ای تجزیه و تحلیل شدند که نتایج کدگذاری، جمع‌بندی و یافته‌های به‌دست آمده، به تفکیک اهداف توسعه پایدار که مربوط به توسعه اجتماعی هستند، به شرح ذیل است:

مبارزه با فقر

در نظر کاربران توییت‌ر فقر به منزله عدم دسترسی به امکانات بهداشتی، تأمین غذا و آب آشامیدنی، تحصیل، انرژی برق و سایر نیازهای اولیه انسان است:

«یکی مهم‌ترین مراحل برای #مبارزه_با_فقر بررسی ابعاد و اندازه‌گیری آن است:

۱۰ شاخص سنجش فقر عبارت است از: تغذیه، مرگ و میر کودکان، سال‌های رفتن به مدرسه، کودکان ثبت‌نام کرده در مدارس، سوخت برای پخت و پز، توالت بهداشتی، آب بهداشتی، برق، طبقه و دارایی.

#ریشه_کن_سازی_فقر_مطلق #فقر_مطلق»

بی‌عدالتی، سیاست‌های اشتباه، مشکلات اقتصادی ناکارآمدی مسئولان، نقض قوانین و هدر دادن منابع عواملی هستند که در گسترش فقر تأثیر گذارند. از نظر کاربران توییت‌ر، با توجه به اینکه فقر تبعات گسترده‌ای؛ چون مشکلات معیشتی، گرسنگی، ایجاد شکاف‌های طبقاتی، بیماری و مرگ و میر را به دنبال دارد، مسلماً مبارزه با فقر یک اولویت است. مبارزه با فقر از طریق اشتغال‌زایی، درآمدزایی و استفاده صحیح از منابع میسر می‌شود. البته باید توجه داشت که موفقیت در ریشه‌کن کردن فقر، سختی‌های بسیاری دارد و از نظر برخی از کاربران «مبارزه با فقر» در حد یک شعار باقی می‌ماند و امکان تحقق صد درصدی آن وجود ندارد:

«نمی‌شود در #برج_های_میلیاردی زندگی کرد و برای #مبارزه_با_فقر نسخه پیچید.

#حجامت_نظام»

عوامل مختلفی بر «مبارزه با فقر» تأثیرگذار هستند. این تأثیر در برخی از موارد مثبت بوده و عواملی چون انجام اصلاحات به‌ویژه در بدنه دولت و امور کشور و مبارزه با فساد به‌عنوان یک پیشران عمل می‌کنند. برخی موارد نیز تأثیرات منفی دارند، تحولات سیاسی و نقش رسانه‌های اجتماعی بازدارنده است. سازمان‌های مردم‌نهاد و کمک‌های مردمی، در «مبارزه با فقر»، نقش مؤثر و مثبتی دارند. فعالیت‌های داوطلبانه، بخشش ثروت و پرداخت اعانه در کاهش فقر مؤثر است. البته، به نظر یکی از کاربران، سازمان‌های مردم‌نهاد، ساخته دست بشر هستند و مانند بسیاری از پدیده‌های بشرساخت، نه تنها فایده‌ای ندارند؛ بلکه زیان‌آور هم هستند:

«مقابله با فقر، ربطی به #خیریه ندارد. این عملی از سوی عدالت است.

#خیریه هم مانند برده‌داری و آپارتاید #طبیعی_نیست. دست‌ساخته #بشر است و به

دست انسان هم می‌توان آن را #ریشه_کن کرد».

به هر حال تبعات اجتماعی فقر را نمی‌توان نادیده گرفت. فقر سبب افزایش تبعیض، کودک‌آزاری، اعتیاد، فحشا، فروش اعضای بدن و بسیاری از مشکلات اجتماعی دیگر می‌شود. پس، برای جلوگیری از بروز این مشکلات، «مبارزه با فقر» به هر طریقی ارزشمند است. برخی از کاربران هم با اشاره به اعتقادات مذهبی و عملکرد بزرگان دین، نسبت به جامعه اسلامی گله‌مند هستند و ادعای دین از جانب مسئولان را یک ادعای دروغین می‌دانند:

«#دلار شده ۳۷ # سکه شده ۱۷

پرابدی که هیچ کشوری حق اختراعش رو به گردن نگرفت شده ۲۲۰

انتظار برای خرید خانه رسیده ۱۰۰ سال. # ازدواج برای جوون ایرانی یه رویا شده.

#فقر و #فحشا همه جا رو گرفته

اگه حکومتی که #امام_زمان می‌خواد بسازه مثل نایبش قراره بشه من نه #مسلمونم

نه #شیعه»

رفاه

رفاه در نظر کاربران توییت‌ر تعاریف مختلف دارد. به‌طور کلی این تعاریف را می‌توان در قالب مفاهیم اقتصادی (درآمد سرانه، قدرت خرید، کالاهای لوکس، تعداد گوشی تلفن همراه، تعداد خودرو، درآمد خانوار)، زیست‌محیطی (آلودگی هوا)، شهرسازی (ترافیک شهری، حمل و نقل شهری، خصوصیات شهرسازی) و بهداشت و درمان دسته‌بندی کرد. این تعاریف به‌صورت مثبت و منفی بکار برده شده‌اند.

رفاه ارتباط نزدیکی با ابعاد سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و حقوقی دارد. تأثیر سیاست‌های بین‌المللی و سیاست‌های داخلی بر رفاه بیان شده است. رفاه متأثر از برجام، تحریم، فشارهای بین‌المللی، صدور قطعنامه‌ها علیه ایران و دشمن‌های خارجی است و تنش‌زدایی می‌تواند تأثیر مثبتی در افزایش رفاه جامعه داشته باشد. زیرا امکان استفاده از منابع خدادادی مانند نفت و گاز را فراهم می‌نماید و نهایتاً سبب افزایش قدرت کشور می‌گردد. البته موضوع به سیاست‌های داخلی هم گره خورده است. تدوین سیاست‌های عقلایی که بتواند فرصت سوء استفاده را کاهش دهد و همچنین هزینه‌های زندگی مردم را کاهش دهد، مهم است. ولی در حال حاضر سیاست‌مداران در اثر نتیجه‌گیری‌ها و استنباط‌های اشتباه، تلاش برای حفظ منافع گروهی خاص و عدم مقابله با فساد مشکلات بسیاری در رابطه با رفاه مردم ایجاد کرده‌اند:

«هر جایی رو ببینی از # اقتصاد تا # محیط زیست # سیاست خارجی # معیشت مردم و # توسعه و # عمران و # فرهنگ و # جامعه و # رفاه و ... قربانی تصمیمات غلط مدیریتی و منافع عده‌ای شده. فرقی نمی‌کنه کدوم # جریان سیاسی روی کار آمده نتیجه بحران‌های عمیق‌تر و خسارت غیر قابل جبران بوده».

ابعاد اقتصادی متأثر از سیاست‌گذاری‌ها است. سیاست‌های اقتصادی مثبت و کارآمد مانند سیاست‌های اقتصادی دانش‌محور و غیر پوپولیستی می‌تواند در ایجاد رفاه مؤثر باشد. ولی در حال حاضر تنها نتیجه سیاست‌های اقتصادی، تورم، گرانی اقلام پایه مواد غذایی، هدررفت منابع خدادادی و ثروت کشور، از بین رفتن عدالت اقتصادی و بدتر شدن معیشت مردم است. کاربران معیشت را نیازهای حداقلی و رفاه را تأمین حداکثری نیازها تعریف کرده‌اند.

«# معیشت اولین دغدغه مردم است و # رفاه مهم‌ترین نیاز آینده کشور. اما شرط لازم برای تحقق این دو به دانستن بینش اقتصادی در اعمال سیاست‌های اجرایی و تنش‌زدایی در سیاست خارجی و شرط کافی داشتن # سیاست‌های اقتصادی دانش‌محور و # غیر پوپولیستی است».

برخی از کاربران برای رفاه پیش‌نیازهایی از جنس موضوعات اجتماعی مانند استقلال، آزادی، عدالت اجتماعی و انتقادپذیری مسئولان، در نظر گرفته‌اند. نبود رفاه مشکلات اجتماعی بسیاری را پدید می‌آورد. افزایش بحران‌های اجتماعی، نارضایتی مردم، مهاجرت، از بین رفتن حس وطن‌پرستی و به دنبال آن مشکلات قومی مانند فعال شدن گروهک‌های تجزیه‌طلب از آن جمله است و هر یک از این مسائل می‌تواند امنیت، امید و آینده مردم را تباه کند.

«آقای # جمهوری اسلامی، اگر # رفاه و # عدالت داشتیم امروز نه # پان‌ترکیسم بود نه # پان‌کردیسم و نه هیچ گروه تجزیه‌طلبی! اگر هم کسی چنین تفکری داشت مردم خود ناحیه با او برخورد می‌کردند».

کنشگری اجتماعی کاربران توییت‌ر در زمینه رفاه، قابل توجه است. توییت‌ر به‌عنوان ابزاری برای دنبال کردن مطالبات استفاده شده است. اعتراض نسبت به پائین بودن دستمزد، عدم استفاده صحیح از مالیات، مبارزه با دزدی، فساد، رانت و اختلاس، جلوگیری از تاراج بیت‌المال و اشاره به هدررفت منابع از جمله این مطالبات است. گاهی هم تلاش گردیده تا توجهات به موضوعاتی مانند مناطق محروم و اهمیت وفاداری به کشور و حفظ تمامیت ارضی ایران جلب شود.

برخی کاربران، توسعه و پیشرفت را تنها به دلیل ایجاد رفاه مطرح کرده‌اند. ایجاد رفاه تنها دلیل قانع‌کننده برای اقدامات توسعه‌ای در کشور دانسته شده است. گاهی هم وضعیت کنونی توسعه و پیشرفت کشور با دوران گذشته (پیش از انقلاب) و یا با کشورهای توسعه‌یافته مقایسه شده است:

«بلی! بعد از # انقلاب نسبت به پهلوی در بسیاری از زمینه‌ها به شهادت آمار جهانی بسیار پیشرفت کردیم؛ اما اگر ثمره پیشرفت سر # سفره مردم نیاید چه سود؟ مگر پیشرفت جز برای # رفاه است؟ مگر # استقلال جز برای # عزت است؟ سفره خالی و پیشرفت یک # پارادوکسی بی‌معنی است! # خلأ نظارت، # برنج ۹۰ هزار تومانی».

مردم و دولت ذی‌نفعانی هستند که حول محور توسعه شکل می‌گیرند. مردم شامل جوامع بومی، جوانان، شهروندان هستند و از یک منظر این مردم هستند که باید برای دستیابی به رفاه کوشش کنند و در مقابل دولت قرار دارد و از منظر دیگر مسئول ایجاد رفاه در کشور دولت است. دولت به علت عدم شایسته‌سالاری، حذف نیروهای متعهد، ناکارآمدی مدیران، سوء مدیریت‌ها و تصمیمات اشتباه نتوانسته در ایجاد رفاه موفق باشد. البته درک نادرست مسئولان از رفاه، تقلید برنامه‌های توسعه‌ای از سایر کشورها و تعلل در اخذ تصمیمات مهم نیز بی‌تأثیر نبوده است. رفاه باید دغدغه دولت‌مردان باشد و مردم انتظار دارند که دولت در ایجاد رفاه تلاش کند.

سلامتی

در اینجا موضوعات حول سلامتی شکل می‌گیرد. کاربران توییت‌ر، چون سلامتی کودکان، ورزش، سبک زندگی، بهداشت روان و سوء تغذیه توجه داشته‌اند. سلامت کودکان به علت سوء تغذیه به خطر افتاده و سبب بروز مشکلاتی چون کوتاهی قد و کمبود وزن گردیده است. از طرف دیگر، سبک زندگی نیز می‌تواند در سلامت کودکان مؤثر باشد. آموزش سبک زندگی سالم یکی از موضوعاتی است که می‌تواند بر حفظ سلامت کودکان تأثیر مثبت داشته باشد:

«# والدین باید # الگوی غذایی فرزند خود باشند و مرحله به مرحله از همان روزهای ابتدایی # زندگی باید # تغذیه و # سبک زندگی # سالم # کودک خود # آموزش دهند، # سلامتی».

سرانه کم ورزش در ایران مورد توجه کاربران بوده است. کاهش تولید اقلام دارویی به علت عدم نظارت دولت و سودجویی برخی تولیدکنندگان، مطرح گردیده که می‌تواند بر سلامت مردم تأثیر منفی داشته باشد.

کنشگران حوزه سلامت نیز بسیار مورد توجه بودند، جایی از مدافعان سلامت که اشاره به کادر درمان در زمان کرونا دارد، تقدیر شده و در جایی دیگر از سیاست‌گذاری‌ها و ناکارآمدی مسئولان گلایه شده است. سازمان‌های بین‌المللی به‌عنوان مرجع رسیدگی به بهداشت و سلامت بین‌المللی مطرح هستند و مطالب منتشر شده توسط آنان به‌عنوان یک مرجع رسمی مورد توجه است. سازمان‌های مردم‌نهاد، به‌عنوان مراجع فعالیت‌های بشردوستانه در حوزه سلامت مطرح شده‌اند:

«# مدافعان _ امنیت و # مدافعان _ سلامت دوروی یک سکه‌اند. امام علی فرمود: «دو نعمت ناشناخته # سلامتی و # امنیت» یکی حافظ و جان مردم از اشرار کار و دیگری از امراض. نمایندگان مجلس! به‌منظور حفظ هر دو نعمت به معیشت هر دو قشر توجه کنید. بیش از دو ساله مطالبه # فوق‌العاده خاص را سر می‌دهیم و توجهی نمی‌کنید. چرا؟»

از نظر کاربران توییتر، مسئولان به‌سلامت عموم توجه ندارند و عدم نظارت در دولت و همچنین سیاست‌گذاری‌های اشتباه در مجلس سبب بروز بحران‌های مختلف شده است. صنایع مشکلاتی برای سلامت مردم ایجاد می‌کنند و وضعیت سلامت مردم در برخی نقاط کشور مطلوب نیست و همه اینها ناشی از سیاست‌گذاری‌های اشتباه و نقض قوانین است. صنایع از رانت‌های موجود استفاده می‌کنند و در مقابل مسئولیت اجتماعی خود در حوزه حفظ سلامت عمومی هم پاسخگو نیستند. مطالبات قانونی کارکنان حوزه سلامت از طرف دولت‌مردان و سیاست‌مداران نادیده گرفته می‌شود و این بی‌توجهی‌ها سبب مهاجرت کادر درمان می‌گردد. البته باید توجه داشت که این بحران‌ها ابعاد گسترده‌تری را رقم زده و بعضاً سبب به‌خطر افتادن منافع ملی شده‌اند.

آموزش

کاربران توییتر، در رابطه با آموزش نکات مختلفی را بیان کرده‌اند. امکانات آموزش برای بهبود کیفیت آموزش باید تغییر کند. زیرساخت‌های کنونی جوابگوی آموزش آنلاین نیست. امکانات آموزشی در مناطق محروم بسیار اندک است. این موضوع سبب شده تا بسیاری کاربران از سیستم آموزشی انتقاد کنند و نسبت به ناکارآمد بودن و قدیمی بودن سیستم آموزشی گلایه‌مند باشند. در سیستم آموزشی ناکارآمد، حقوق‌دانش‌آموزان تضییع می‌شود و دانش‌آموزان از حقوق اولیه خود محروم می‌شوند و این در حالی است که عدالت آموزشی مورد توجه کاربران بوده است. برقراری عدالت در تعلیم تربیت و فرصت‌های برابر به منزله

عدالت آموزشی است و عدالت آموزشی از مبانی حقوق بشر است. عدم اجرای خط مشی‌های عدالت آموزشی و نقض حق برخورداری از آموزش عادلانه سبب ایجاد نگرانی‌هایی شده است. آموزش دختران مورد توجه کاربران بوده است. مهارت‌آموزی راهکار پیشنهادی برای توانمندسازی دختران است. البته نگرانی نسبت به ترک تحصیل دختران نیز مطرح شده است. نگرانی در خصوص ترک تحصیل تنها مختص دختران نیست و در رابطه با کودکان محروم نیز مطرح است. ترک تحصیل کودکان در مناطق محروم در مقطع ابتدایی، با ارائه آمار و مستندات مطرح شده است. آموزش فراگیر یکی دیگر از موضوعات مورد توجه کاربران است. آموزش فراگیر به آموزش کودکان استثنائی در کنار کودکان سالم اشاره دارد. تفکیک آموزشی بر اساس پژوهش‌ها و تجربیات گذشته صحیح و قابل قبول نیست.

در سال‌های اخیر به علت شیوع کرونا و آلودگی هوا در شهرهای بزرگ، آموزش مجازی رایج گشت. نظرات مختلفی در رابطه با این نوع آموزش مطرح شده است. برخی از کاربران از امکانات و زیرساخت‌ها، انتقاد کرده‌اند و برخی آموزش آنلاین را به علت سهولت دسترسی دانش‌آموزان به فضای مجازی، مضر و خطرناک دانسته‌اند و پیشنهاد برگزاری کلاس از طریق تلویزیون را داده‌اند:

«به متولیان # آموزش کشور برسانید: شما رو به مقدساتون به بهانه آلودگی اینقدر # دانش‌آموزان و حواله # فضای مجازی ندهند. چرا بحث آموزش در # صدا و سیما را مطرح نمی‌کنید؟ دولت سابق دو سال بچه‌های ما رو به بهونه کرونا در لجنزار مجازی رها کرد و محصولش شد چیزی که دارید می‌بینید. شعارنویسی و بی‌حجابی».

بر اساس نظرات کاربران تویتر، وضعیت اقتصادی یک فاکتور مهم در رابطه با میزان امکانات آموزشی دریافتی دانش‌آموزان است. با افزایش رفاه خانواده، امکانات تحصیلی بهتری در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گیرد. از طرف دیگر آموزش می‌تواند بر رشد اقتصادی کشور تأثیر بگذارد. آموزش درست و اصولی، امکان رشد پایدار اقتصادی را فراهم می‌کند و سبب می‌گردد که تولیدات ایرانی در بازارهای جهانی مطرح و رقابت‌پذیر شوند.

در آموزه‌های ملی و مذهبی ایران بر آموزش تأکید شده است. اهمیت دانایی و یادگیری در تمام عمر، غیر قابل انکار است. همچنین بر عدالت آموزشی در آموزه‌های دینی تأکید شده است. گلایه بسیاری از سیستم ناکارآمد و سیاست‌های اشتباه دولت مطرح شده است. خط‌مشی‌های بسیاری اجرا نشده و عملکرد سیستم آموزشی نشان می‌دهد که توجهی به سند تحول ندارد:

«طبق آمار دریافتی منطقه دشتیاری پایین‌ترین سرانه # آموزش و # بهداشت را در کشور داراست به‌طوری که حدود ۹۶۰۰۰ کودک ۶ تا ۱۱ ساله در مقطع ابتدایی ثبت‌نام نکرده‌اند و متأسفانه برخلاف # عدالت_آموزشی از سال ۹۲ تا کنون فاصله هزینه برای آموزش بین # بلوچستان و تهران ۱۷ برابر افزایش یافته است».

کاربران توییتر معتقد هستند که آموزش در توسعه و پیشرفت کشور نقش مهمی دارد. پیامد یک نظام آموزشی مؤثر و کارآمد باید تربیت نسل پویا و موفق باشد؛ همچنین یک نظام آموزشی باید به گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که امکان اشتغال افراد و امکان انتقال علوم را فراهم نماید و سبب کسب مزیت رقابتی برای ایران در سطح جهان شود.

«هزینه‌های نجومی آموزش عالی را صرف آموزش رایگان متوسطه کنید!»

آموزش # متوسطه رایگان با کیفیت کشور را در مسیر توسعه قرار خواهد داد. نه تأمین نیروی کار برای غرب و همسایگان در دانشگاه‌های رایگان! # آزادسازی مدرک # مدرک # دانشگاه # دانشجو # تحصیل».

تساوی جنسیتی

تساوی جنسیتی مفهومی است که به درستی درک نشده است. از نظر کاربران توییتر می‌توان به چند نکته اشاره کرد: تساوی جنسیتی یک شعار است که در عمل قابلیت اجرایی ندارد، تساوی جنسیتی یک مفهوم ساختگی است پس از اساس نمی‌توان آن را پذیرفت، فهم نادرست تساوی جنسیتی سبب شده که به رفتارهای غیر منطقی و احساسی اهمیت و ارزش داده شود و تساوی جنسیتی در بهترین حالت در حمایت خانواده و مسئولان از زنان در جنبه‌های خاص مثل ورزش نمود، می‌یابد. گاهی احساسات زنانه و استفاده از ابزارهای زنانه مورد انتقاد قرار گرفته و توجه بیش از اندازه به این دو بعد وجود زنان به‌صورت منفی بازتاب داده شده است. در اینجا تساوی جنسیتی کارکردی متضاد پیدا کرده و مردان از این توجه بیش از اندازه گلایه کرده‌اند:

«بعضی از زن‌ها هم هستند که مدام از # تساوی جنسیتی می‌گن؛ اما برای مطرح شدن فقط از زنانگی‌هاشون استفاده می‌کنن نه توانایی‌هاشون. اینجاست که اگر توی مملکت تساوی جنسیتی برقرار بشه، بعضی از زن‌ها بدجوری ضرر می‌کنن!»

به‌طور کلی، در رابطه با مفهوم تساوی جنسیتی، نظرات مبهم و پراکنده است. برخی از کاربران معتقد هستند که از مفهوم تساوی جنسیتی برای سرکوب احساسات و ابزار زنانه استفاده شده است.

توانمندسازی زنان

از نظر کاربران توییتر توانمندسازی زنان، یکی از شاخص‌های توسعه است و دارای ابعاد مختلفی است؛ ولی توجه بیش از اندازه به ابعاد اقتصادی، سبب شده که درک نادرستی از توانمندسازی زنان شکل بگیرد. توانمندسازی یک فعالیت آموزشی و تربیتی است و باید به صورت مستمر صورت گیرد. توجه به خصوصیات زنانه و تفاوت‌های زنان و مردان حائز اهمیت است:

«چرا باید برای # توسعه - پایدار بیش از هر چیز روی آموزش و # توانمندسازی - زنان تأکید کرد؟ چون توسعه نیازمند تربیت نسل توسعه‌خواه است و تربیت بیش از همه بر دوش "مادر" است. تربیت اما با مدرک دانشگاهی متفاوت است، از جنس توانمند کردن است. تربیت در نظام آموزشی ما حاصل نمی‌شود».

در حال حاضر جریان قالب فکری در تقابل با خصوصیات زنانه مانند بارداری و مادری، الگوهای توانمندسازی را ارائه می‌دهد و همین رویکرد سبب شده تا در کشورهای در حال توسعه با توجه به خصوصیات و هنجارهای فرهنگی، پیاده‌سازی توانمندسازی زنان چالش‌برانگیز شود.

همکاری‌های جهانی

در اینجا، دوگانه بحران و مقابله با بحران شکل می‌گیرد. غالباً، بحران‌ها در سطح جهانی مطرح هستند و باید توجه داشت که شکل‌گیری بحران در یک منطقه می‌تواند به سرعت گسترش یابد و تبعات آن محدود به یک مکان جغرافیایی نخواهد بود (اثر پروانه‌ای). بحران‌ها مورد اشاره در حوزه اقتصاد، بهداشت و سلامت، محیط زیست و همچنین موضوعات نوظهور مانند حملات سایبری که می‌تواند امنیت اقتصادی و اجتماعی را تحت تأثیر قرار دهد، مطرح شده‌اند.

«مقامات دولتی اسرائیل می‌گویند، که چنین تهدیدهایی در پی حملات سایبری زیاد به شرکت‌های بزرگ امکان‌پذیر است و تنها راه برای مهار هر گونه آسیب # همکاری_جهانی است، زیرا امنیت سایبری فعلی همیشه به اندازه کافی قوی نیست».

مسلماً، بشر در تلاش است تا با بحران‌ها مقابله کند. تأکید بر همکاری‌های جهانی جهت مقابله با بحران‌ها قابل توجه است. بشر برای اینکه بتواند در مقابل تهدیدات مختلف مقاومت کند، باید بتواند با دیگران تعامل و همکاری داشته باشد. این تعامل در دوگانه توجه و عدم توجه به سایر ملت‌ها شکل می‌گیرد. همچنین، شکل‌گیری الگوی همکاری، اجرای طرح‌های مشارکتی بین‌المللی و منطقه‌ای حائز اهمیت است.

نکته مهم دیگر اطلاع‌رسانی در خصوص بحران‌ها است. اطلاع‌رسانی مانند ابزاری است که می‌تواند از وقوع بحران جلوگیری کند. اطلاع‌رسانی در قالب روز بزرگداشت، اخبار، استناد به سخنان افراد مشهور و دانشمندان دسته‌بندی گردیده است. یکی دیگر از راه‌های مقابله با بحران، حفاظت از محیط زیست است. بحران‌های حوزه زیست‌محیطی را می‌توان با جلوگیری از تخریب محیط زیست مانند درختکاری، مدیریت کرد. در اینجا، به‌طور خاص به طرح‌های درختکاری جهت مقابله با بحران بیابان‌زایی اشاره شده است.

نکته دیگر، بحران‌های نوپدید هستند که در سال‌های خیر و با توسعه ابزارهای ارتباط‌جمعی در حال شکل‌گیری هستند. ایجاد امنیت سایبری برای حفظ امنیت کشورها و همچنین تداوم فعالیت‌های اقتصادی ضروری است. ایجاد امنیت سایبری یکی از موضوعاتی است که نیاز به همکاری جهانی دارد و ایجاد بحران در این حوزه، مسلماً تبعات جهانی خواهد داشت و عوامل بسیاری مانند اقتصاد، حمل و نقل و ... را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

«کرونا و لزوم همکاری منطقه‌ای و جهانی

بحران # کرونا می‌تواند یک الگوی # همکاری_جهانی را برای بحران‌های نوپدید شکل

دهد.»

خلاصه و نتیجه‌گیری

در این پژوهش تلاش شده تا نظرات کاربران توئیتر در رابطه با توسعه اجتماعی پایدار مورد بررسی قرار گیرد. بدین منظور، توئیتهایی که در رابطه با اهداف اجتماعی توسعه پایدار منتشر شده بود، مورد بررسی قرار گرفت. رسانه‌های اجتماعی بستری را فراهم کرده‌اند تا افراد بتوانند نظرات خود را بیان کنند. افراد فعال در توئیتر، همان «انسان‌های اجتماعی» (1967) Mead هستند، پس آنچه در توئیتر بیان می‌شود، نشان‌دهنده رویکرد و مفاهیم مورد توجه آنها و «مجموعه‌ای از رفتارهای شکل‌گرفته که فرد آن را آموخته است»، می‌باشد. بررسی توئیتهای، امکان استخراج مفاهیم مختلف را فراهم آورد. این مفاهیم نشان می‌دهند که توسعه اجتماعی پایدار چگونه در اذهان کاربران ایرانی توئیتر که نمونه‌ای از جامعه ایرانی هستند، شکل گرفته و چه موضوعاتی از اهمیت ویژه برخوردار است.

در سند «اهداف توسعه پایدار»، چند هدف به توسعه اجتماعی پایدار اشاره دارد. مفاهیم مطرح شده در این اهداف، در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است. یکی از عوامل مؤثر بر توسعه پایدار اجتماعی، ابعاد اجتماعی است. آنچه در این پژوهش از آن با عنوان ابعاد اجتماعی یاد می‌شود در بر گیرنده، موضوعات مختلف و متفاوتی است و به‌طور کلی دلالت بر

هر آن چیزی که در اجتماع واقع می‌شود، دارد. مشکلات اجتماعی، نابرابری، جنگ، فاصله طبقاتی، هنجارشکنی، عدالت اجتماعی، استقلال، آزادی، مطالبه‌گری، الگوی مصرف و کیفیت زندگی مفاهیمی هستند که در قالب ابعاد اجتماعی دسته‌بندی شدند. اشاره به این مفهوم در میان مشارکت‌کنندگان پژوهش، بسیار پررنگ و مشخص بود. تقریباً در اکثر توییت‌های انتشاریافته در مورد اهداف توسعه پایدار به مفاهیم اجتماعی اشاره شده بود.

بر اساس یافته‌های به‌دست آمده در این پژوهش، کاربران توییت‌ها برای تحقق اهداف توسعه پایدار اجتماعی، ابعاد اجتماعی را یک امر مهم می‌دانند. این ادعا، بر اساس نظر *Mead (1967)* که معتقد بود «شکل‌گیری کنش فردی در خلال فرایند برداشت از خود، همیشه در یک زمینه اجتماعی صورت می‌گیرد»، اثبات می‌گردد. ابعاد اجتماعی، می‌تواند به‌عنوان یک عامل تقویت و یا تضعیف‌کننده توسعه پایدار عمل کند. نظرات مشارکت‌کنندگان نشان‌دهنده برداشت آنها از عوامل مختلف اجتماعی است که بر اهداف توسعه پایدار تأثیر می‌گذارد و یا از آنها تأثیر می‌پذیرد. در برخی از نظرات نشان داده شد که ابعاد اجتماعی تا چه اندازه می‌توانند در تحقق یک هدف مهم باشند و در صورت فراهم نبودن زمینه‌های اجتماعی، تحقق اهداف نیز با مشکل مواجه خواهد شد.

توجه به این نکته حائز اهمیت است که بازیگران اصلی در فرایند توسعه انسان‌ها هستند که الگوهای سازمان اجتماعی آنها به‌منظور تعیین راه‌حل‌ها و تدابیر مناسب در جهت دستیابی به توسعه پایدار نقش عمده را ایفا می‌کند. در واقع، تجربه نشان می‌دهد که بی‌توجهی به عوامل اجتماعی در خلال فرایند توسعه، اثربخشی برنامه‌ها و پروژه‌های توسعه‌ای را با مخاطره جدی مواجه می‌سازد.

طیف وسیعی از مفاهیم اجتماعی حول توانمندسازی زنان شکل‌گرفته است. ابعاد اجتماعی باید به‌گونه‌ای باشند تا به توانمندسازی زنان کمک کنند و پس از آن می‌توان انتظار داشت که تغییراتی در اجتماع حاصل شود. مشکلاتی که در زیر ساخت‌ها وجود دارد و یا عدم امکان مشارکت اجتماعی زنان و یا هنجارهای اجتماعی و جریان‌های فکری، به‌عنوان سدی در برابر توانمندسازی زنان مطرح هستند. بر اساس نظرات مشارکت‌کنندگان توییت‌ها، اگر می‌خواهید، برنامه‌های توانمندسازی زنان با موفقیت اجرایی گردد، لازم است که ابتدا موانع اجتماعی را از میان برداریم. با از میان رفتن موانع اجتماعی امکان فعالیت‌های مؤثر بانوان میسر خواهد شد.

علاوه بر توانمندسازی زنان، برای مبارزه با فقر نیز باید پیش‌نیازهایی فراهم شود. جنگ، فساد و گسترش تبعیض‌ها عواملی هستند که بر مبارزه با فقر تأثیر منفی دارند. اهمیت مبارزه

با فقر در توسعه پایدار به اندازه‌ای است که در سال ۱۹۹۵، توسعه اجتماعی به معنی مبارزه با فقر در نظر گرفته می‌شد و شاخص‌های آن نیز شامل دسترسی به خدمات آموزشی، درصد جمعیت باسواد، طول عمر، میزان مرگ و میر نوزادان، سوء تغذیه و تغذیه مناسب، سطح بهداشت و کنترل بیماری‌ها، مسکن مناسب، برابری زن و مرد بود (Azkia, 2018). نتایج این پژوهش نیز نشان داد که جهت تحقق مبارزه با فقر، توجه به ابعاد اجتماعی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در حقیقت، هدف توسعه اجتماعی، رفع مشکلات انسان‌ها است و برای تحقق آن به ساختارهای اجتماعی نیاز است که فعالیت‌های اعضاء جامعه در آن واقع شوند.

در مورد آموزش، کمی وضع متفاوت است. در اینجا، موضوعاتی مانند نتایج مطلوب یک سیستم آموزشی، دسترسی به امکانات یکسان و عدالت‌محور بودن سیستم آموزشی مورد توجه بوده است. خروجی یک سیستم آموزشی خوب، از منظر مشارکت‌کنندگان خصوصیات چون نهادینه کردن برابری، افزایش کیفیت زندگی، ورود به اجتماع و رفع برخی از مشکلات در مناطق محروم مانند تبعیض‌های جنسیتی است. همان‌طور که مشاهده می‌گردد، «تعاریف مشترک» شکل‌گرفته در زمینه آموزش، بر جنبه‌های مثبت نیز اشاره دارد.

در دیدگاه کنش متقابل نمادی، جامعه انسانی پدیده‌ای شامل انسان‌های عمل‌کننده است و حیات جامعه مرکب از فعالیت‌های این افراد است. حال، این واحدهای عامل ممکن است افراد، اجتماعات، سازمان‌ها و مؤسسات عمل‌کننده باشند. در یک جامعه انسانی هیچ فعالیتی وجود ندارد که از نظر تجربه قابل مشاهده باشد، ولی ناشی از برخی واحدهای عامل نباشد.

ابعاد سیاسی از دیگر عواملی است که بر توسعه پایدار اجتماعی تأثیر می‌گذارد. سیاست‌گذاری یکی از موضوعاتی است که کاربران توییت بر نتایج مثبت و منفی آن تأکید کرده‌اند. همچنین سیاست‌های داخلی و بین‌المللی دو سطح دیگری است که مورد توجه مشارکت‌کنندگان بوده است. علاوه بر نحوه سیاست‌گذاری و تأثیرات آن بر اهداف مختلف توسعه پایدار، به سیاست‌گذاران و عملکرد آنان نیز اشاره شده است. سیاست‌گذاری اشتباه بر آموزش و رفاه، توانمندسازی زنان، تأثیر منفی داشته و بر اساس نظرات مشارکت‌کنندگان پژوهش، یکی از مشکلات تحقق نیافتن این اهداف، سیاست‌گذاری‌های غلط بوده است.

همان‌طور که Blumer (1969) بیان کرده، فرد در هر یک از اعمال بی‌شمار خود، در حال طراحی حرکات مختلف برای خود، معنی بخشیدن بدان‌ها، قضاوت درباره سودمندی برای عمل و تصمیم‌گیری بر مبنای این قضاوت است. آدمی برای شکل‌دادن به عملی که قصد انجام آن را دارد، صورت‌های مختلفی را در نظر می‌گیرد و اهمیت آنها را ارزیابی می‌کند و

آنگاه عمل خود را هدایت می‌کند، هیچ عمل آگاهانه‌ای وجود ندارد که این حکم در مورد آن صادق نباشد. مفهوم «معنی‌سازی برای خود» یک فرایند ارتباطی پویاست که در آن فرد چیزها را ثبت و سپس ارزیابی می‌کند و برای آنها یک معنی و مفهوم قائل شده، تصمیم می‌گیرد و بر مبنای آن عمل می‌کند.

با توجه به آنچه بیان شد، آنچه کاربران در خلال تجربیات خود دریافته‌اند و آن را «معنی‌سازی» کرده‌اند، حاکی از ضعف و ناکارآمدی سیستم سیاست‌گذاری در رابطه با اهداف توسعه پایدار اجتماعی است. «معنی‌سازی برای خود» یک فرایند ارتباطی پویا است که در آن فرد، موضوعات را ثبت و سپس ارزیابی می‌کند و برای آنها یک معنی و مفهوم قائل شده، تصمیم می‌گیرد و بر مبنای آن عمل می‌کند. پس، انتظار می‌رود بر اساس این قضاوت، واکنش‌های افراد شکل گیرد. هنگامی که درک کاربران در خصوص نحوه سیاست‌گذاری منفی است، نمی‌توان انتظار داشت که آمیدی به تحقق اهداف توسعه پایدار اجتماعی داشته باشند. از طرف دیگر، همین مردم هستند که باید سیاست‌ها را اجرا کنند و نظرات آنان حاکی از عدم اعتماد و انتقادهای بسیار در این رابطه است. پس، اگر این برداشتها شکل‌دهنده واکنش افراد هستند، نمی‌شود انتظار واکنش و عملکرد مطلوب را داشت.

در نظرات کاربران تفکیک بین تدوین سیاست‌ها و اجرای سیاست‌ها مشاهده می‌گردد و این نشان می‌دهد که فرایند «معنی‌سازی برای خود» به درستی و بر اساس علم خطمشی گذاری صورت گرفته است. با این اوصاف، نمی‌توان نتایج به‌دست آمده بر اساس نظرات مشارکت‌کنندگان پژوهش را سطحی و یا اتفاقی در نظر گرفت؛ زیرا این نتایج همان‌طور که بیان شد با اصول علم خطمشی گذاری تطابق دارد.

در رابطه با اهداف مرتبط با آموزش، انتقادات از نحوه سیاست‌گذاری و عملکرد مسئولان صریح‌تر بیان شده است. بر اساس نتایج به‌دست آمده، اشتباه در تدوین سیاست‌ها و همچنین اجرای ناکارآمد مصوبات دو عاملی هستند که مشکلات بسیاری را در حوزه آموزش ایجاد کرده‌اند. توانمندسازی زنان، یکی دیگر از اهداف توسعه پایدار است که با ابعاد سیاسی ارتباط تنگاتنگ دارد. در رابطه با این هدف نیز، گلایه از سیاست‌گذاری اشتباه مطرح شده است. مسئله مشارکت سیاسی زنان از دیگر موضوعاتی است که بر آن تأکید شده است. کاربران تویتر معتقد هستند که مشارکت سیاسی زنان پیش‌نیاز، توانمندسازی زنان است و حتی کنشگری سیاسی را ارجح بر توانمندسازی زنان دانسته‌اند و برای اثبات ادعای خود، بر اهمیت مشارکت سیاسی زنان در اسلام تأکید کرده‌اند.

بر اساس نظرات کاربران توییتر، ابعاد اقتصادی نیز از عوامل مؤثر بر توسعه پایدار اجتماعی است. بررسی نظرات کاربران توییتر نشان می‌دهد که ابعاد اقتصادی در مبارزه با فقر و ایجاد رفاه یک موضوع مهم است. مشکلات و بحران‌های اقتصادی در تأمین امنیت غذایی و ایجاد رفاه مشکلاتی را ایجاد می‌کند. «تعاریف مشترک» شکل گرفته حول این اهداف تقریباً یکسان است و به مواردی چون تورم، کاهش ارزش سرمایه، رانت، افزایش نرخ ارز و افزایش نرخ سود تسهیلات بانکی اشاره دارد. این مشکلات سبب بروز گرانی، بیکاری، تعطیلی کسب و کارها، کاهش توان خرید مردم و به تبع آن کاهش توان خرید کالاهای اساسی و غذا می‌شود و سبب گسترش فقر و گرسنگی می‌گردد. پس تأثیرات بعد اقتصادی بر توسعه پایدار اجتماعی در نظرات مشارکت‌کنندگان پژوهش مشهود است.

آموزش یکی از موضوعاتی که بر اساس نظرات کاربران متأثر از اقتصاد است. رفاه از اثرات مثبت، اقتصاد پر رونق است و به تبع آن آموزش و تأمین هزینه‌های آن میسر می‌گردد. ابعاد اقتصادی، در بر گیرنده موضوعاتی است که بیشتر بر مشکلات اقتصادی متمرکز است و راه حل‌های ارائه شده برای مرتفع‌شدن این مشکلات نه تنها مؤثر و کارآمد نیستند؛ بلکه به‌عنوان ابزاری برای کنترل اذهان مردم بکار می‌روند. از دیدگاه کنش متقابل نمادی، افراد عاملی هستند که مسیر کنش خود را از خلال یک پویای «تغییر» با هم هماهنگ می‌سازند و کنش گروهی به عمل جمعی چنین افرادی اطلاق می‌گردد. بر این اساس، آنچه در قالب الگوی مصرف از جانب نهادهای بین‌المللی ترویج می‌گردد، به‌عنوان یک موضوع تصنعی و نه حقیقی تلقی می‌شود. از منظر کاربران توییتر، تبلیغات در زمینه تغییر الگوی مصرف و سبک زندگی در جهت اهداف دولت‌های استعمارگر انجام می‌شود و نه تنها کمکی به مردم فقیر نخواهد کرد، بلکه مشکلات آنان را نیز افزایش خواهد داد.

نظرات مشارکت‌کنندگان پژوهش در خصوص ابعاد اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مؤثر و متأثر از اهداف مختلف توسعه پایدار اجتماعی بیان شد. حال با نتایج به‌دست آمده در این پژوهش می‌توان میزان توفیق ساختارهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در تحقق هر یک از اهداف توسعه پایدار را سنجید و بر اساس آن در جهت اصلاح و بهبود این ساختارها اقدام کرد. زیرا، همان‌گونه که بیان شد، هیچ فعالیتی در جامعه وجود ندارد که ناشی از واحدهای عامل نباشد. پس، از منظر کاربران توییتر، اگر مبارزه با فقر به‌عنوان یک هدف مدنظر است باید فعالیت‌های واحدهای عامل در جهت رفع تبعیض، جنگ و فساد باشد. اگر توانمندسازی زنان مدنظر است باید فعالیت‌های واحدهای عامل در جهت فراهم‌کردن زیرساخت‌ها، آموزش و

رفع موانع اجتماعی، سیاسی و اقتصادی باشد. اگر هدف آموزش فراگیر است باید فعالیت‌های واحدهای عامل در جهت رفع تبعیض باشد.

از طرف دیگر در نظریه کنش متقابل نمادی نشان داده شده که موجودات انسانی یا «خود»ها بیشتر از آنکه در برابر اعمال یکدیگر صرفاً واکنش نشان دهند، اعمال یکدیگر را تعبیر یا تعریف می‌کنند. پاسخ آنان در برابر اعمال دیگران بی‌واسطه صورت نمی‌گیرد، بلکه پاسخ آنها مبتنی بر معنایی است که به آن اعمال نسبت می‌دهند. پس، کنش متقابل انسان‌ها به‌واسطه نهادها و از طریق تعبیر و یا تعیین معنای اعمال دیگران صورت می‌گیرد. پس، نمی‌توان انتظار داشت که مردم آنچه را که سازمان‌های بین‌المللی به‌عنوان الگوهای توسعه پایدار اجتماعی متذکر می‌شوند، پذیرفته و بر اساس آن رفتار خود را تغییر دهند. تفسیر یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که کاربران توییت‌ر نسبت به برنامه‌های سازمان‌های بین‌المللی و دولت‌های بزرگ، دید مثبتی ندارند و به علت همین بی‌اعتمادی، احتمال تغییر رفتار وجود نخواهد داشت. *Blumer (1969)* معتقد است که در مورد رفتار بشری این حالت به واسطه یک فرایند تعبیر و تفسیر میان محرک و پاسخ ایجاد می‌شود و در اینجا - پاسخ کاربران توییت‌ر - آن چیزی نیست که محرک به دنبال شکل‌گیری آن است.

References:

Abubakar, I. R. (2017). "Access to sanitation facilities among nigerian households: Determinants and sustainability implications", College of Architecture and Planning, University of Dammam, Saudi Arabia; Sustainability, 9(4), 547. doi:10.3390/su9040547.

Amal, M.; Arbi, C.; Sehl, M.; & Rim, H. (2021). "From sustainable development goals to sustainable cities: A social media analysis for policy-making decision", Sustainability (Switzerland), Vol. 13, Issue 151, No. 8136.

Azkiya, M. (2018). Sociology of development. Tehra, Kaihan Publishing Company (Persian).

Benaim, C. A., & Raftis, L. (2008). The Social Dimension of Sustainable Development: Guidance and Application: Thesis submitted for completion of Master of Strategic Leadership towards Sustainability, Blekinge Institute of Technology, Karlskrona, Sweden.

Blumer, H. (1969). Symbolic interactionism: practice and method. Englewood cliffs, prentice Hall.

Breckheimer, I.K., Theobald, E.J., Cristea, N.C., Wilson, A.K., Lundquist, J.D., Rochefort, R.M., and HilleRisLambers, J. (2020). "Crowd-sourced data reveal social-ecological mismatches in phenology driven by climate", Front. Ecol. Environ. 18, 76-82.

Browning, M. & Rigolon, A. (2019). School green space and its impact on academic performance: A systematic literature review. International Journal of Environmental Research and Public Health, 16(3), 429. doi:10.3390/ijerph16030429.

Cerin, P. (2006). "Bringing economic opportunity into line with environmental influence: A discussion on the coase theorem and the Porter and van der Linde hypothesis", Ecological Economics, 56, 209-225. doi:10.1016/j.ecolecon.2005.01.016.

Chaghataei, F.; Mousavi, M.; Zahedi, M. J. (2016). "Dimensions and components of social development in the five economic, social,

and cultural development programs of the Islamic Republic of Iran”, *Social Welfare*, 16(63), 55-88. (Persian).

Corbin, J. & Strauss, A. (2015). *Basic of qualitative research*. CA: SAGE.

Daly, H. E. (1992). “U.N. conferences on environment and development: retrospect on Stockholm and prospects for Rio”, *Ecological Economics: the Journal of the International Society for Ecological Economics*, 5, 9–14. doi:10.1016/0921-8009(92)90018-N.

Davidson, M. (2010). “Social sustainability and the city”, *Geography Compass*, 4/7 (2010): 872–880.

De Luca, F., Iaia, L., Mehmood, A. & Vrontis, D. (2022). “Corrigendum to can social media improves stakeholder engagement and communication of Sustainable Development Goals? A cross-country analysis”, *Technological Forecasting and Social Change*. Volume 182, 121853.

Denzin, N.K. (1998). *Interpretive ethnography: ethnographic practice for the 21st century*.

Dernbach, J. C. (2003). “Achieving sustainable development: The Centrality and multiple facets of integrated decision making”, *Indiana Journal of Global Legal Studies*, 10, 247–285. doi:10.2979/gls.2003.10.1.247.

Filik, O. (2006). *An introduction to qualitative research*. Translator: Jalili, Hadi (2017), Tehran: Ney Publishing. (Persian).

Ghermandi, A., langemeyer, J., Van Barkel, D., Calcagni, F. & Depletri. Y. (2023). *Social media data for environmental sustainability: A critical review of opportunities, threats, and ethical use*. One Earth. Published by Elsevier Inc.

Grover, P., Kar, Arpan K.; Gupta, sh. & Modgil, S. (2021). “Influence of political leaders on sustainable development goals - insights from twitter”, *Journal of Enterprise Information Management* Volume 34, Issue 6, Pages 1893–1916.

Haji Rasouli, A. & Kumarasuriyar, A. (2016). “The Social Dimention of Sustainability: Towards Some Definitions and

Analysis”, *Journal of Social Science for Policy Implications*, 4(2): 23-34.

Heritage, J. (1985). Recent development in conversation analysis. *Sociolinguistics*, 15: 1-17.

Jorjani, Sh.; Mozaffari, A.; Farhangi, A. A. (2021). “Investigating the impact of economic rumors on the Telegram social network on the national development process”, *Iranian Social Development Studies*, 13(3), 123-133. (Persian).

Kirk J.I. & Miller. (1986). *Reliability & validity in qualitative research*. Beverly Hills, CA: SAGE.

Klingenberg, Sh., Sonam, A., Cam D., Frere, E. & Zureck, A. (2022). “Inclusive Measurement of Public Perception of Corporate Low-Carbon Ambitions: Analysis of Strategic Positioning for Sustainable Development Using Natural Language Processing”, *International Journal of Sustainable Development and Planning* Vol. 17, No. 1, pp. 259-265.

Koglin, T. (2009). Sustainable development in general and urban context: A literature review, *Bulletin 248 /3000*; Vol. *Bulletin 248 / 3000*). Lund University Faculty of Engineering, Technology and Society, Traffic and Roads, Lund, Sweden.

Kohler, F., Kuthe, A., Rochholz, F. & Rochholz, F. (2022). Digital Education for Sustainable Development in Non-Formal Education in Germany and COVID-19-Induced Changes. *Sustainability*, 14, 2114. <https://doi.org/10.3390/su14042114>.

Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., Cummings, J., Helgeson, V., & Crawford, A. (2002). “Internet paradox revisited”, *Journal of Social Issues*, 58(1), 49-74.

Lee, R. & Kim. J. (2021). “Developing a Social Index for Measuring the Public Opinion Regarding the Attainment of Sustainable Development Goals”, *Social Indicators Research*. <https://doi.org/10.1007/s11205-021-02643-5>.

Lorraine, L. & Gayle, S. (2018). “Social Media and Lifelong Learning for Sustainable Development” State University of New

York Empire State College, One Union Avenue, Saratoga Springs, NY 12866, USA.

Mahmoudi, A.; Seifollahi, S.; Shiri, T.; Rasoulzadeh Aghdam, S. (2023). "Sociological analysis and explanation of socio-economic development and sustainable development in Iran from 1978 to 2021", *Socio-cultural changes*, year 20, No. 2, (serial 77). (Persian).

Mead, G. H. (1967). *Mind, self & society*. Chicago: university of Chicago press.

Mensah, J. (2019). Sustainable development: Meaning, history, principles, pillars, and implications for human action: Literature review. , *Cogent Social Sciences*, 5: 1653531.

Mozaffari, A. (2015). "The role of mass media in sustainable development with a women's empowerment approach", *Iranian Journal of Social Development Studies*, year 7, No. 3. pp. 123-138. (Persian).

Reem, A. (2018). "Traditional Development Theories have failed to address the Needs of the majority of People at Grassroots Levels with Reference to GAD", *International Journal of Business and Social Science* Vol. 9, No. 9. doi:10.30845/ijbss.v9n9p12.

Reyes, G. E. (2001). "Four main theories of development: modernization, dependency, world-system, and globalization. Nomadas", *Revista Critica de Ciencias Sociales y Juridicas*, 4(2), 109-124. University of Pittsburgh, USA.

Shen, Ch., Luong, Th. & Pham, T. (2021). "Exploration of Social Media Opinions on Innovation for Sustainable Development Goals by Topic Modeling and Sentiment Analysis", *Springer Proceedings in Complexity*, Pages 459-471.

Starcic, A.I., Terlevic, M., Lin, L. & Lebenicnik, M. (2018). "Designing learning for sustainable development: Digital practices as boundary crossers and predictors of sustainable lifestyles", *Sustainability (Switzerland) Open Access* Vol. 10, Issue 6. Article number 2030.

Stoddart, H.; Schneeberger, K.; Dodds, F.; Shaw, A.; Bottero, M.; Cornforth, J.; White, R. (2011). A pocket guide to sustainable development governance. Stakeholder Forum 2011.

Zafar Abdollahzadeh, F.; Rasouli, M. R.; Shiri, T. (2020). "Social media and the challenges of ethnic identities in Iran", *Iranian Cultural Research*, 13(4), 147-175. (Persian).

Zhai, T. T., & Chang, Y. C. (2019). "Standing of environmental public-interest litigants in China: Evolution obstacles and solutions", *Journal of Environmental Law*, 30, 369–397. doi:10.1093/jel/eqy011.

Investigating the Formation of Social Sustainable Development in Iran with an Emphasis on the Opinions of Twitter Users

Arezoo Meftahpour¹, Homa Doroudi (Ph.D)²
Alireza Ghobadi (Ph.D)³, Gholamreza Memarzadeh Tehran (Ph.D)⁴

DOI: 10.22055/QJSD.2024.48023.2989

Abstract:

In recent years, social media has provided an appropriate platform for opinion exposition. Twitter is one of these social media. Twitter has created a cheap and accessible environment and many thinkers, politicians, statesmen and citizen have active on it. The purpose of this research is studying the opinions of Twitter users, identify effective categories, and determine important concepts formed around sustainable social development. The methodology of this research is based on interpretivism philosophy and symbolic interaction theory. For collecting information, social issues that are formulated in the "Sustainable Development Goals" were cited. Information was collected based on socially relevant hashtags that made it possible to search on Twitter. The collected tweets were analyzed through ethnography methods and using theoretical coding that includes the open, axial and selective coding. In this method, concepts or codes are first attached to the empirical data. Then, the categorization stage is carried out and the concepts are summarized in the form of general concepts and the relationships between concepts and categories and super-concepts are revealed. The results show that social, political & economical dimensions could act as a strengthening or weakening factors of social sustainable development. In the lack of social facility, achieving to sustainable development goals is impossible. Political dimensions create many weaknesses and problems in the achievement of social sustainable development. Due to the negative perception of twitter users regarding the way of policy making, citizen positive reaction and performance would not be expected. Based on users' opinions, the impact of economic dimensions on social sustainable development was determined. Common definitions have been formed around economic dimensions like inflation, depreciation of capital, rent and exchange rate and banking facilities.

Key Concepts: *Social Sustainable Development, Social Media, Symbolic Interaction Theory*

¹ Ph.D. Candidate, Department of Public Administration, Islamic Azad University, Zanjan, Iran, arezooftahpour@gmail.com

² Associate Professor, Department of Management, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran (Corresponding Author), Homa_doroudi@yahoo.com

³ Assistant Professor of Sociology, Faculty of Literature and Humanities, Kharazmi University, Tehran, Iran, ghobadidr@gmail.com

⁴ Associate Prof., Department of Public administration, Islamic Azad University, Qazvin, Iran, gmemar@gmail.com

